Helsedirektoratet

Rettsaksstatistikk 2025

Saker om overprøving av vedtak om tvungent psykisk helsevern.

Presentasjon til kontrollkommisjonskonferansen 2025 v/avdelingsdirektør Dag Erlend Reite.

Ansvarsfordelingen for rettssakene

- Avdeling for rettssaker og helserett
  - Helsedirektoratet har fått delegert partsrollen fra HOD
  - Avdelingen mottar og forbereder alle søksmålene om tvungent psykisk helsevern.
  - Rettssaksteam og forvaltningsteam

- Arbeidsfordelingen Helsedirektoratet/Regjeringsadvokaten
  - Regjeringsadvokaten har prosessfullmakten fra Helse- og omsorgsdepartementet.
  - Delegasjon videre til Helsedirektoratet.
    - Helsedirektoratet prosederer 5/6 av sakene. Regjeringsadvokaten prosederer resten.
    - Anker: Hver tar sine for lagmannsretten, men anker til Høyesterett tar Regjeringsadvokaten.

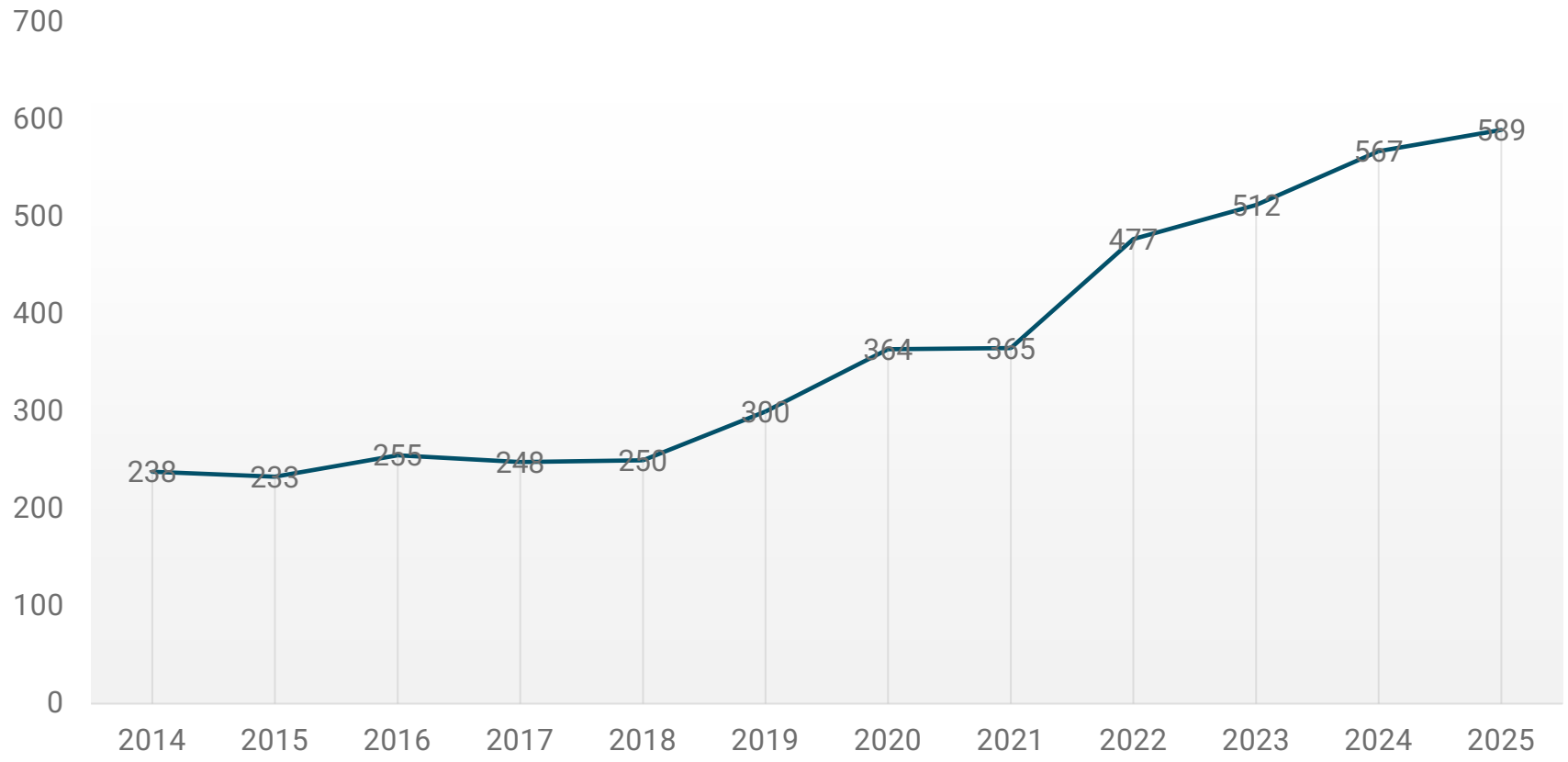

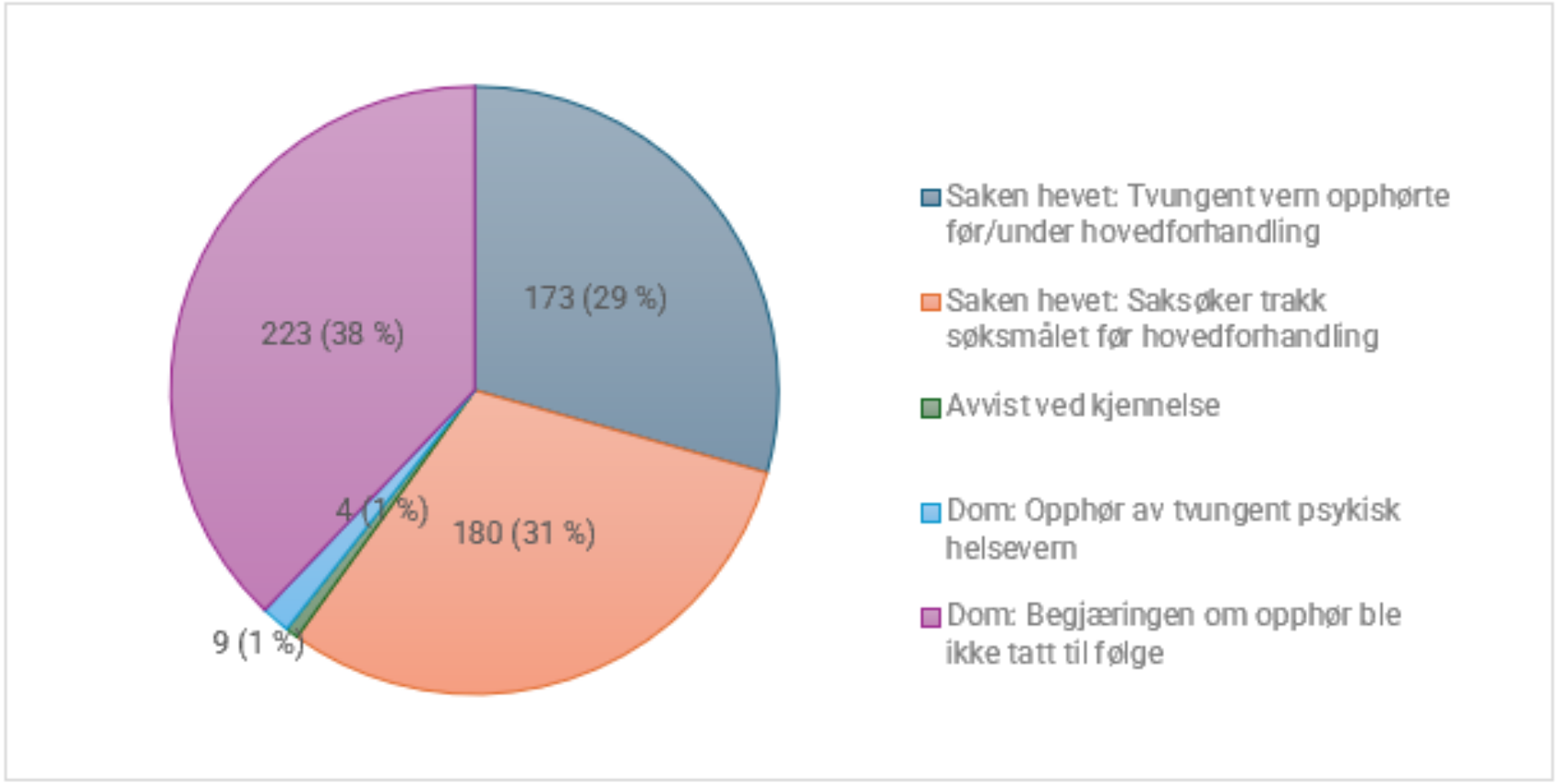

Antall søksmål årlig – Utviklingen fra 2014 til 2025

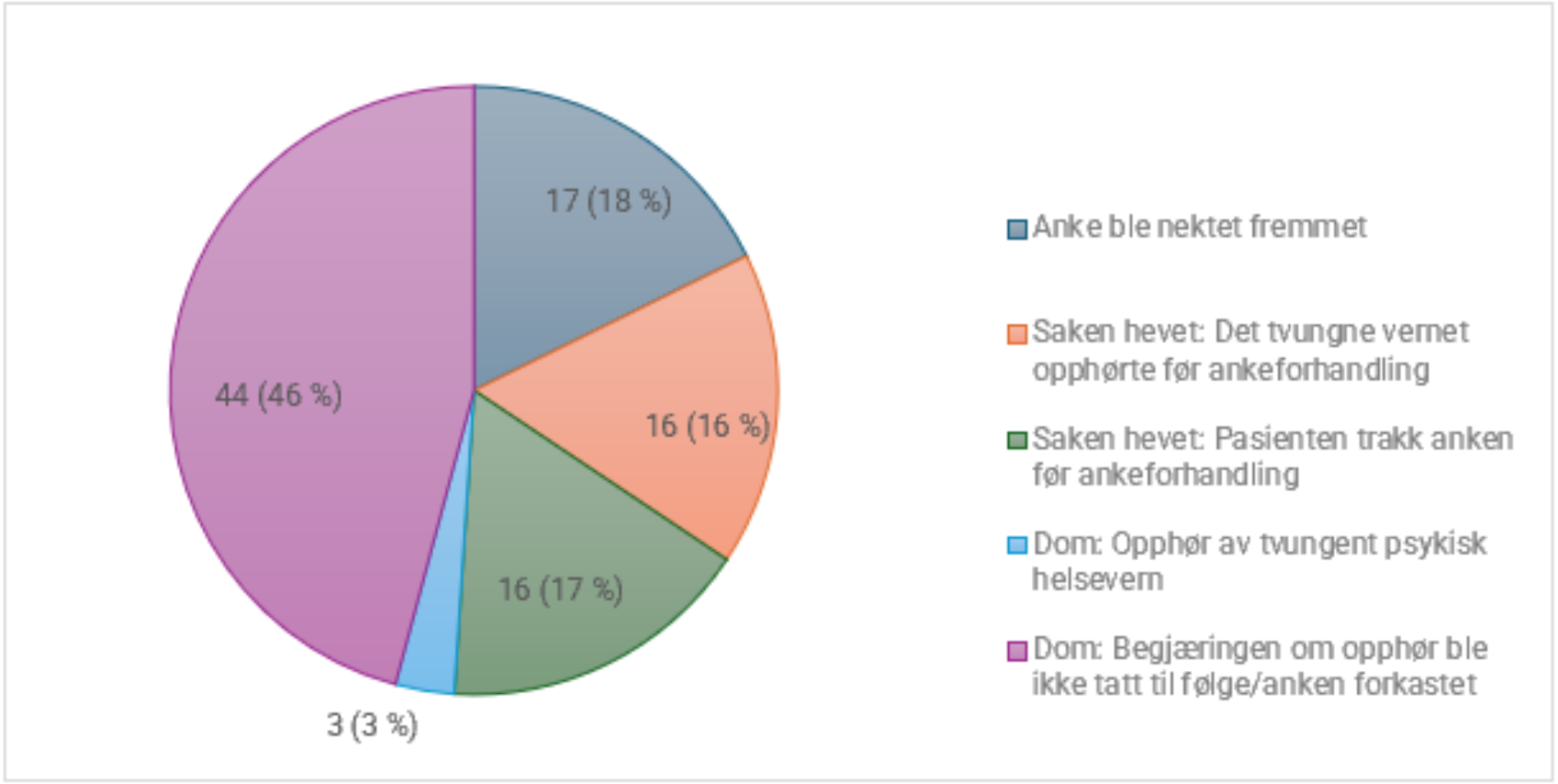

Statistikk – Søksmål til tingretten

Figur 19. Utfall av saker behandlet i tingretten i 2025. Antall og andel av totalt 589 saker som omhandlet prøving av vedtak om opprettholdelse av tvungent psykisk helsevern, jf. phvl. § 3-3, jf. § 7-1 første punktum.

Statistikk – Anker til lagmannsretten

Figur 20. Utfall av saker behandlet i lagmannsretten i 2025. Antall og andel av totalt 96 ankesaker som omhandlet prøving av vedtak om opprettholdelse av tvungent psykisk helsevern, jf. phvl. § 3-3, jf. § 7-1 første punktum.

Anker til Høyesterett

- 19 av de 47 lagmannsrettsdommene ble anket til Høyesterett (ca. 40 %)
- Også 7 av beslutningene fra lagmannsretten om å nekte anke ble anket. Ingen medhold.
- Samtlige anker var fra den private parten.
- Alle ankene over dom ble nektet fremmet til Høyesterett iht tvl. § 30-4 (1):

  «Samtykke skal bare gis når anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken avgjort i Høyesterett.»

Saksbehandlingstiden – Bedre enn før?

- **Kravene til effektivitet – Rettslig grunnlag:**
  - Tvisteloven § 36-5 (1) «*Hovedforhandling skal berammes straks*» og (2) «*Saken skal prioriteres og behandles så hurtig som hensynet til en forsvarlig saksbehandling gjør mulig*».
  - EMK art. 5 nr. 4: «*Enhver som er …… berøvet sin frihet, skal ha rett til å anlegge sak slik at lovligheten av frihetsberøvelsen* ***raskt*** *skal bli avgjort av en domstol, og ……*».

- **Tidsforløp fra stevning (begjæring om overprøving) til dom i tingretten:**
  - 2025: Fra stevning til dom i tingretten, tok det i gjennomsnitt 83,7 dager (2 måneder og 24 dager). Medianen var 79 dager (2 måneder og 19 dager).
  - 2024: Gjennomsnittet i 2024 var 81 dager, men medianen var 80 dager.
  - 2015: Gjennomsnittet i 2015 var 82 dager (2 mnd. og 22 dager), og medianen var 79 dager (2 mnd. og 19 dager).
  - Det er verdt å merke seg at antallet dommer har økt fra 88 i 2015, til 232 i 2025 (økning på ca. 164 %)

- **Tidsforløp fra stevning (begjæring om overprøving) til dom i lagmannsretten:**
  - 2025: Fra stevning til dom i lagmannsretten, tok det i gjennomsnitt 190 dager (6 måneder og 10 dager). Medianen var 189 dager (6 måneder og 9 dager).
  - 2024: Gjennomsnittet i 2024 var 189 dager, og medianen var 187 dager.
  - 2015: Gjennomsnittet i 2025 var 238 dager (7 mnd. og 28 dager) og medianen var 228 dager (7 mnd. og 18 dager).
  - Median behandlingstid er 39 dager kortere i 2024 enn i 2015.